

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 228/2011-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. mája 2011 predbežne prerokoval sťažnosť maloletého J. H., a maloletého T. H., zastúpených zákonnou zástupkyňou M. H. P., L., právne zastúpených Advokátskou kanceláriou K. – advokáti, s r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. J. B., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, práv podľa čl. 3, čl. 9, čl. 10 a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 12 a čl. 13 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí postupom Okresného súdu Liptovský Mikuláš v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 79/2010 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 5 CoP 5/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletých J. H. a T. H. o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. apríla 2011 doručená sťažnosť maloletého J. H. a maloletého T. H. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených zákonnou zástupkyňou M. H. P., ktorou namietali porušenie čl. 12 ods. 1 a čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „dohovor“), práv podľa čl. 3, čl. 9, čl. 10 a čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa a čl. 12 a čl. 13 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí postupom Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 79/2010 a postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 CoP 5/2011.

Sťažovatelia sú účastníkmi konania vedeného pred okresným súdom a neskôr aj krajským súdom vo veci starostlivosti o maloleté deti v konaní o nariadenie ich návratu do N. Okresný súd uznesením sp. zn. 3 P 79/2010 z 22. októbra 2010 nariadil návrat sťažovateľov do N. Sťažovatelia podali proti uvedenému uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd tak, že uznesením sp. zn. 5 CoP 5/2011 z 25. januára 2011 v celom rozsahu potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu.

Sťažovatelia svoju sťažnosť odôvodnili tým, že okresný súd, ako aj krajský súd nezohľadnil ich názor (ako maloletých detí, pozn.), hoci podľa ich názoru zo súdneho spisu jednoznačne vyplýva, že *„už dosiahli vek a stupeň vyspelosti, v ktorom je jednoznačne a nepochybné nutné zohľadniť ich názor, či súhlasia alebo nesúhlasia s návratom do Nórskeho kráľovstva“*. Ďalej namietali, že *„boli v predmetnom konaní raz vypočutí, a to začiatkom roka 2009, avšak od tej doby do vydania napadnutého uznesenia uplynuli takmer dva roky a došlo k podstatnému mentálnemu a osobnostnému vývoju oboch“* sťažovateľov. Vzhľadom na uvedené boli toho názoru, že súdy keď nerešpektovali povinnosť *„aktualizovať a zistiť názor oboch detí, v tom zmysle či s návratom súhlasia alebo nie“*

porušili „*práva maloletých detí deklarovaných tak v čl. 13 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch únosov detí ako aj čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa*“ a zároveň sa domnievajú, že „*zo strany odvolacieho súdu sa jedná o denegatio iustitiae voči maloletým deťom*“. V tejto súvislosti podľa názoru sťažovateľov „*neobstojí tvrdenie odvolacieho súdu, že súd nevykonáva dokazovanie za účelom posúdenia, či je návrat v záujme dieťaťa*“. Sťažovatelia považujú rozhodnutia oboch konajúcich súdov za „*arbitrárne a bez preukázania dôvodov*“, čím podľa ich názoru došlo k „*porušeniu práv sťažovateľov na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*“. Uvedenými námietkami odôvodňujú aj porušenie ďalších označených základných a iných práv.

Sťažovatelia navrhli o sťažnosti takto rozhodnúť:

„*1. Základné právo sťažovateľov na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj základné práva a slobody podľa čl. 3, čl. 9, čl. 10, čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, čl. 12 ods. 1 a čl. 23 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky ako aj čl. 12 a čl. 13 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí boli postupom Okresného súdu Liptovský Mikuláš, v konaní vedenom pod spis. zn. 3P/79/2010 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod spis. zn. : 5CoP/5/2011, porušené.*

2. Sťažovateľom sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 2.500,- eur každému, ktoré je Krajský súd v Žiline povinný vyplatiť matke sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Krajský súd v Žiline je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 314,18 Eur (2 úkony právnej pomoci á 123,50 Eur + 2 x 7,41 Eur režijný paušál + 20% DPH) na účet jeho právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv

a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 P 79/2010

Pokiaľ ide o sťažovateľmi namietané porušenie ich základných a iných práv postupom okresného súdu sp. zn. 3 P 79/2010, ústavný súd konštatuje, že preskúmaniu prípadného porušenia ich základných práv a iných práv bráni princíp subsidiarity.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných

právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V okolnostiach prípadu mohli sťažovatelia proti namietanému postupu okresného súdu (ktoré sa skončilo vydaním uznesenia z 22. októbra 2010, pozn.) využiť opravný prostriedok, ktorý pripúšťa § 201 zákona č. 99/1963 Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), pričom sťažovatelia toto svoje právo podaním odvolania aj využili. Postup prvostupňového súdu bol krajským súdom ako odvolacím súdom preskúmaný a krajský súd vo veci aj rozhodol uznesením sp. zn. 5 CoP 5/2011 z 25. januára 2011.

Vzhľadom na opísaný princíp subsidiarity vyplývajúci priamo z čl. 127 ods. 1 ústavy bolo preto potrebné sťažnosť v časti namietaného porušenia práv postupom okresného súdu odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (m. m. III. ÚS 304/09, III. ÚS 271/09).

2. K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu a jeho rozhodnutím sp. zn. 5 CoP 5/2011 z 25. januára 2011

Ústavný súd na základe svojich zistení dospel k záveru o nedostatku svojej právomoci na prerokovanie sťažnosti sťažovateľov aj v tejto časti ich sťažnosti. V súčinnosti s okresným súdom totiž zistil, že sťažovatelia podali podnet na podanie mimoriadneho dovolania (z totožných dôvodov ako sú uvedené aj v posudzovanej sťažnosti) na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“). Ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou pripomína, že podanie podnetu na podanie mimoriadneho dovolania nepovažuje za právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktorý treba vyčerpať pred podaním sťažnosti ústavnému súdu, resp. má predchádzať podaniu sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ústavy (obdobne I. ÚS 147/2010).

Ústavný súd na druhej strane ďalej v tejto súvislosti uvádza, že v prípade sťažovateľov ich podnet generálna prokuratúra po preskúmaní na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu zistila dôvody na podanie mimoriadneho dovolania a podala ho. Ústavný súd ďalej v súčinnosti s Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zistil, že v čase rozhodovania ústavného súdu o predloženej sťažnosti prebieha konanie o mimoriadnom dovolaní na najvyššom súde vedené pod sp. zn. 4 Mcdo 9/2011, čo vedie ústavný súd k záveru o nedostatku svojej právomoci z dôvodu už uvedeného princípu subsidiarity. Ústavný súd preto odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť aj v tejto časti z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2011